

Sodišče: Višje sodišče v Ljubljani

Oddelek: Gospodarski oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSLJ:2015:I.CPG.1564.2013

Evidenčna številka: VSL0063980

Datum odločbe: 11.02.2015

Senat, sodnik posameznik: Vesna Jenko (preds.), Nada Mitrović (poroč.), Renata Horvat

Področje: OBLIGACIJSKO PRAVO - POGODBENO PRAVO

Institut: podjemna pogodba - pojasnilna dolžnost - zaščita interesov druge pogodbene stranke - stvarne napake - pogodbeno dogovorjene lastnosti - razbremenitev odgovornosti za napake - pravočasno grajanje napak

Zveza: OZ člen 625, 625/3.

Jedro

Pojasnilna dolžnost je izraz načela vestnosti in poštenja, ki zahteva, da si pogodbena stranka pri uresničevanju pravic, ki jih je pridobila s sklenitvijo pogodbe, in pri izpolnjevanju pogodbenih obveznosti ne prizadeva samo za uresničitev svojih interesov, zaradi katerih je sklenila pogodbo, temveč mora s pravo mero in na ustrezen način skrbeti tudi za uresničitev in zaščito interesov druge pogodbene stranke.

Osrednji interes tožene stranke je bil, da tožeča stranka natisne kataloge identično predloženim barvnim predlogam. Zato je ob upoštevanju, da so barvne predloge ustrezale naročnikovemu interesu in bile po oceni obeh pravnih strank brez napak, sodišče prve stopnje zmotno ocenilo, da bi tožeča stranka kot tiskar vseeno morala opozoriti toženo stranko na (neustrezen) izgled barvnih predlog oziroma se v zvezi s tem še pred tiskanjem celotne naklade posvetovati s toženo stranko.

Izrek

I. Pritožba se zavrne in se potrdi sodba sodišča prve stopnje.

II. Vsaka stranka sama nosi svoje stroške pritožbenega postopka.

Obrazložitev

1. Z uvodoma navedeno sodbo je sodišče prve stopnje razsodilo, da se sklep o izvršbi Okrajnega sodišča v Ljubljani 0006 Ig 2005/07361 z dne 24. 11. 2005 razveljavi tudi v 1. in 3. odstavku izreka in tožbeni

zahtevek zavrnilo (I. točka izreka). Tožeči stranki je naložilo, da toženi stranki v roku 15 dni od prejema sodbe povrne njene pravdne stroške v višini 2.589,44 EUR, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od prvega dne po poteku 15 dnevnega roka dalje do plačila (II. točka izreka).

2. Zoper takšno sodbo se je iz vseh pritožbenih razlogov po prvem odstavku 338. člena Zakona o pravdnem postopku (ZPP) pritožila tožeča stranka. Pritožbenemu sodišču je predlagala, da pritožbi ugodi in izpodbijano sodbo spremeni tako, da tožbenemu zahtevku v celoti ugodi, izpodbijano sodbo pa razveljavi. Priglasila je pritožbene stroške.

3. Tožena stranka je na pritožbo odgovorila in predlagala njeno zavrnitev. Priglasila je stroške odgovora na pritožbo.

4. Pritožba ni utemeljena.

5. V obravnavani zadevi sta pravdni stranki sklenili podjemno pogodbo, in sicer je tožena stranka pri tožeči stranki naročila tiskanje katalogov na Magnomat papirju, po predloženih barvnih predlogah. Tožena stranka je opravljeno storitev reklamirala, ker so katalogi odstopali od oddanih barvnih predlog in ker niso bili stiskani na zahtevanem Magnomat papirju. Tožeča stranka je reklamacijo zavrnila kot neutemeljeno. Trdi, da je bilo delo opravljeno kvalitetno, zato je upravičena do plačila za opravljeno storitev.

6. Tožena stranka je kot dokaz svojim trditvam o obstoju napak (med drugim) predlagala izvedenca grafične stroke. Pri odločanju, ali naj predlagani dokaz izvede, je sodišče prve stopnje vizualno primerjalo barvne predloge in katalog. Ugotovilo je, da je že s prostim očesom opazno, da so obrazi na katalogu kritični (rdeče beli s sončno rumenimi lasmi) ter da je to do določene meri prisotno tudi na barvnih predlogah. Navedbe tožene stranke o neskladnosti barvnih predlog in katalogov se tako niso izkazale kot očitno neutemeljene. Zato je sodišče prve stopnje dokaznemu predlogu tožene stranke za postavitev izvedenca grafične stroke ugodilo, zgolj kot razloge za takšno odločitev pa navedlo ugotovitve svoje vizualne primerjave. Pritožbena navedba, da je sodišče prve stopnje na ta način preseglo trditveno podlago strank, posledično ni utemeljena. Navedba pritožnice, da se je sodišče prve stopnje v zvezi s temi ugotovitvami (o rdeče belih obrazih in sončno rumenih laseh) sklicevalo na dopolnitev izvedenskega mnenja, pa protispisna, saj takšnega sklica pritožbeno sodišče v izpodbijani sodbi ni našlo.

7. Postavljeni izvedenec grafične stroke je v izvedenskem mnenju, kot ga je povzelo sodišče prve stopnje v obrazložitvi izpodbijane sodbe, pojasnil, da so bili poizkusni odtisi izdelani na sijajno premaznih papirjih, kar ni popolnoma identično odtisom na mat premaznem papirju; da so, po njegovi vizualni oceni, katalogi stiskani identično glede na priložene barvne predloge oziroma v mejah toleranc tiskarske stroke; in da so bile predložene barvne predloge slabe kvalitete. Glede na navedeno je sodišče prve stopnje ocenilo, da je tožeča stranka sicer opravila svoje delo v okviru tiskarskih toleranc, da pa bi morala kot strokovnjak tiskarske stroke toženo stranko opozoriti na možnost spremembe barv pri uporabi različnih papirjev oziroma, da so barve na barvnih predlogah nesprejemljive. Pritožnica se slednjemu upira in trdi, da je takšna odločitev v nasprotju z mnenjem izvedenca, ki je ugotovil, da sta izgled barvnih predlog odobrila tako oblikovalec kot naročnik in da je bila barvna predloga dana tožeči stranki kot standard za kakovost tiska. Pritožbeni očitke je utemeljen v delu, ki se nanaša na zaključek sodišče prve stopnje, da tožeča stranka tožene stranke ni opozorila na pomanjkljivosti v njenem naročilu.

8. Obligacijski zakonik v tretjem odstavku 625. člena določa, da je podjemnik naročnika dolžan opozoriti na pomanjkljivosti v njegovem naročilu ter na druge okoliščine, za katere je vedel ali bi bil moral vedeti in bi

bile lahko pomembne za naročeno delo ali za njegovo pravočasno izvršitev, sicer odgovarja za škodo. T. i. pojasnilna dolžnost je izraz načela vestnosti in poštenja, ki zahteva, da si pogodbeni stranka pri uresničevanju pravic, ki jih je pridobila s sklenitvijo pogodbe, in pri izpolnjevanju pogodbenih obveznosti ne prizadeva samo za uresničitev svojih interesov, zaradi katerih je sklenila pogodbo, temveč mora s pravo mero in na ustrezen način skrbeti tudi za uresničitev in zaščito interesov druge pogodbene stranke.⁽¹⁾ V obravnavanem primeru je tožena stranka tožeči stranki predložila barvne predloge, ki sta jih tožena stranka kot vrhunski strokovnjak na področju oblikovanja in končni naročnik štela za ustrezne oziroma kot je navedla tožena stranka, "oddane barvne predloge prikazujejo ljudi, obraze in poslovne prostore točno tako, kot je takrat želel in to je njegova ustvarjalna svoboda, s katero se je (končni) naročnik strinjal" (glej odgovor na dopolnitev izvedenskega mnenja z dne 20. 4. 2011). Osrednji interes tožene stranke je bil, da tožeča stranka natisne kataloge identično predloženim barvnim predlogom (glej npr. pripravljeno vlogo tožene stranke z dne 25. 2. 2008). Zato je ob upoštevanju, da so barvne predloge ustrezale naročnikovemu interesu in bile po oceni obeh pravnih strank brez napak, sodišče prve stopnje zmotno ocenilo, da bi tožeča stranka kot tiskar vseeno morala opozoriti toženo stranko na (neustrezen) izgled barvnih predlog oziroma se v zvezi s tem še pred tiskanjem celotne naklade posvetovati s toženo stranko.

9. Zmotno je tudi stališče sodišča prve stopnje, da bi morala tožeča stranka toženo stranko po tisku prvega kataloga pozvati k njegovi potrditvi. Takšna dolžnost med pravnima strankama ni bila dogovorjena,⁽²⁾ niti pravdni stranki nista zatrjevali, da bi bila takšna stalna praksa. Tožena stranka je šele po prvem naroku začela zatrjevati, da takšno obveznost (da je potrebno naročnika vselej klicati k nadzoru tiskanja) tožeči stranki nalaga ISO standard 9001, vendar so te trditve tožene stranke prepozne (tožena stranka ni navedla, da teh trditev brez svoje krivde ni mogla navesti na prvem naroku; prim. prvi in četrti odstavek 286. člena ZPP), pa tudi sicer neutemeljene, saj iz predložene vsebine ISO standarda (B31) takšna dobesedna zahteva ne izhaja, niti česa takega ni izrecno potrdila nobena zaslišana priča.

10. Kljub navedenemu je odločitev sodišča prve stopnje o zavrnitvi tožbenega zahtevka pravilna, ker tožeča stranka ni uspela ovreči ugotovitve sodišča prve stopnje, da je tožena stranka reklamirala opravljeno storitev tudi zato, ker brošure niso bile stiskane na zahtevanem papirju. Med pravnima strankama namreč ni bilo sporno, da je tožeča stranka brez soglasja tožene stranke namesto na dogovorjenem Magnomat papirju stiskala kataloge na Euro art mat papirju. Izpolnitev tožeče stranke je zato v tem delu nepravilna – ima stvarne napake.⁽³⁾ Tožeča stranka se je sicer branila (tudi še v pritožbi), da uporaba enega ali drugega mat papirja ni v vzročni zvezi s končnim izdelkom in kar naj bi dokazovala ugotovitev izvedenca, da "po vizualni primerjavi ilustracij in specifičnih identičnih barvnih odtenkov predlog, oddanih s strani naročnika s stiskanimi ilustracijami v brošuri, ni zaznati bistvenih odstopanj barvnih vrednosti in da je brošura po vizualni oceni stiskana identično glede na priložene barvne predloge". Vendar takšno stališče pritožnice ni pravilno, saj citirana izjava v ničemer ne dokazuje, da uporaba Euro art mat papirja, namesto Magnomat papirja, ni vplivala na končni izdelek. Nasprotno. Iz navedene ugotovitve izvedenca jasno izhaja, da so določena barvna odstopanja obstajala (ocena "identično" se nanaša zgolj na tisk in ne na končni izdelek). Vzrok za barvna odstopanja pa bi lahko bil prav v uporabi druge vrste mat papirja, saj je izvedenec pojasnil, da uporaba različnih mat papirjev lahko vpliva na tisk barvnih motivov, ker se le-ti med seboj razlikujejo (npr. po kakovosti osnove, premaza, beline; glej točko 1 in 2 izvedenskega mnenja). Za izključitev vzročne zveze oziroma obstoj t. i. neznatne napake bi zato tožeča stranka morala zatrjevati in nato še dokazati, da ima Euro art mat papir enake lastnosti (tj. enako kakovost osnove, premaza in beline) kot Magnomat papir oziroma, da bi bila videz in kvaliteta končnega izdelka tudi z uporabo Magnomat papirja identična videzu in kvaliteti stiskanih katalogov na Euro art mat papirju (zgolj ocena izvedenca, ki je za primerjavo vzel barvne predloge in kataloge natisnjene na Euro art mat papirju, ne zadošča, saj le-ta ne daje odgovora v kolikšni meri (če sploh) bi barve odstopale pri tisku na Magnomat papirju). Ker tožeča stranka trditev in dokazov v tej smeri ni

podala, pritožbeno sodišče zaključuje, da se tožeča stranka ni uspela razbremeniti odgovornosti za stvarno napako in ker slednje v postavljenem roku tudi ni odpravila, tožena stranka pa jo je pravočasno grajala,(4) do plačila za opravljeno storitev ni upravičena.

11. Ker pritožbeno sodišče ob preizkusu izpodbijane sodbe tudi ni ugotovilo kršitev, na katere je dolžno paziti po uradni dolžnosti (drugi odstavek 350. člena ZPP), je pritožbo tožeče stranke kot neutemeljeno zavrnilo in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje (353. člen ZPP).

12. Pritožnica s pritožbo ni uspela, zato sama nosi svoje pritožbene stroške (prvi odstavek 165. člena v zvezi s prvim odstavkom 154. člena ZPP). Pritožbeno sodišče ocenjuje, da odgovor na pritožbo ni pripomogel k odločitvi v zadevi (prvi odstavek 155. člena ZPP), zato stroškov odgovora na pritožbo ni naložilo v plačilo tožeči stranki.

(1) N. Plavšak, Obligacijski zakonik s komentarjem, 3. knjiga, GV Založba, 2004, str. 771 (v nadaljevanju Komentar).

(2) Tožena stranka je pojasnila, da je štela predložene barvne predloge kot referenco za tisk, zato ni imela nobene potrebe, da bi tožečo stranko klicala na konzultacije oziroma kot navaja tožena stranka v pripravljalnih vlogah z dne 22. 1. 2008 in dne 25. 2. 2008, bi takšna obveznost tožeče stranke obstajala le, če bi imela tožeča stranka pomisleke ali težave s toženkinimi zahtevami oziroma če bi imela tožeča stranka namen stiskati tiskovino mimo zahtev naročnika.

(3) Glej Komentar str. 834.

(4) Res je sicer, da je tožena stranka napako papirja prvič uveljavljala šele v postopku na prvi stopnji, vendar se je ta napaka nanašala na dejstvo, ki je bilo tožeči stranki znano (tožena stranka je v povpraševanju izrecno navedla, da želi tisk na Magnomat papirju, tožeča stranka pa je to povpraševanje potrdila), zato tožena stranka z uveljavljanjem te napake ne more biti prekludirana (prim. 636. člen OZ).

Datum zadnje spremembe: 02.06.2015